1862. N°. 110.

LEYDSCHE COURANT.

De Courant wordt Maandag, Woensdag en Vrijdag uitgegeven. Die van Maandag komt uit Zaturdag avond.

VRIJDAG 12 SEPTEMBER.

De prijs der Courant is f 3.— per vierendeel jaars. Afzonderlijke nommers zijn tegen 10 Cents verkrijgbaar.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

LEYDEN, 11 September.

De groote manoeuvres, welke morgen in de vlakte van Waalsdorp zouden plaats hebben, zijn, naar wij vernemen, uitgesteld, en zullen waarschijnlijk in de volgende week uitgevoerd worden. Aan die manoeuvres zal ook deel nemen eene batterij van de alhier in bezetting liggende veld-artillerie. Het getal der aldaar te vereenigen bataillons infanterie uit 's Hage, Leyden en Delft zal niet, zoo als wij gemeld hebben, 4, maar 6 zijn.

— De chefs van de verschillende legercorpsen zijn door het dep. van oorlog gemagtigd, om aan de bij hunne corpsen dienende Israëlitische militairen, indien zij zulks verlangen, verlof te verleenen van den 21sten dezer tot den 21sten der volgende maand, ten einde daardoor in de gelegenheid te zijn hunne in gemeld tijdvak invallende feesten ten hunnent te vieren.

— Uit Noordwijk meldt men, dat in die streken een aanvang is gemaakt met het rooijen der duinzand-winter-aardappelen. Het beschot, dat allezins voordeelig uitvalt, en de hoedanigheid, die in alle opzigten buitengewoon goed is, zullen aanleiding geven, dat de duin-aardappelen tot een matigen prijs te verkrijgen zijn.

— Te Delft zal op den 16den dezer, bij gelegenheid der algemeene vergadering der Nederl. Gustaaf-Adolf-vereeniging aldaar, eene godsdienstoefening gehouden worden in de Oude Kerk, waarbij als sprekers zullen optreden de hh. Rauwenhoff, hoogleeraar alhier; dr. van Oosterzee, pred. te Rotterdam, en dr. Zaalberg, predikant te 's Gravenhage; terwijl de heer Klerk, organist der genoemde kerk, door de uitvoering van eenige klassieke meesterstukken, de plegtigheid zal opluisteren.

— Uit Delft meldt men, dat Zondag ll., des namiddags ten 3 ure, op den weg tusschen Delfgauw en die stad, twee meisjes, van 9 en 11 jaren, van Pijnacker komende, onverwacht zijn aangerand door een onbekend manspersoon, die het jongste hunner, onder bedreiging van beide, bij verzet of geroep, te zullen verdrinken, van een granaten halsketting met gouden slot beroofde en zich toen snel verwijderde. Het is der policie later gelukt den dader op te sporen; hij was een jongen uit Delft, nog geen 15 jaren oud. Het geroofde was in de stads-bank van leening verpand.

— Gedep. staten van Noordholland hebben de instelling van eene jaarlijksche wolmarkt in het ontworpen dorp aan de Kruisvaart, in de gemeente Haarlemmermeer, goedgekeurd.

— De minister van binnenl. zaken heeft, uit aanmerking van ingebragte bezwaren, het behoud van het eiland Schokland en van de haven van Ens in beginsel aangenomen.

— Naar men uit Enschedé meldt is de noodkerk der r. k. gemeente aldaar, die pas onder dak was gebragt, in den avond van den 8sten dezer geheel ingestort. Niemand heeft daarbij eenig letsel ontvangen. Daar deze kerk slechts tot November 1863 zou dienen, wilde men zoo min mogelijk kosten maken; halfsteens muren met leem in plaats van kalk gemetseld en niet geankerd.

— In den nacht van den 9den op den 10den dezer ontstond te Groningen brand in een behuizing van mej. de wed. J. P. Cramer, in den Kostersgang, welke door verscheidene huisgezinnen werd bewoond. De brand nam zoo schielijk toe, dat de bewoners nagenoeg ongekleed uit het brandende gebouw moesten vlugten, met achterlating van hunne goederen, zoodat bijna alles een prooi der vlammen is geworden.

— Aan de leden van de tweede kamer is rondgedeeld het voorloopig verslag over het wets-ontwerp tot regeling van het middelbaar onderwijs. Daaruit blijkt, dat het ontwerp over het algemeen met genoegen was ontvangen; over den omvang en het doel van het middelbaar onderwijs waren de gevoelens zeer verdeeld. Volgens sommigen geeft de wet aan de door haar te scheppen middelbare scholen een te eenzijdig karakter, terwijl zij tevens ongeregeld laat wat geregeld moest worden, en aan de andere zijde regelt wat zij niet regelen moet. Zoo wees men, wat dit laatste betreft, op de gemeentelijke burgerscholen in haar verband tot het lager onderwijs. Men vond het eene leemte in de wet, dat zij met opzigt tot de gymnasiën het stilzwijgen bewaart. Het militair onderwijs, de akademie te Breda en het instituut te Willemsoord werden geheel ter zijde gelaten. Te vergeefs zocht men ook naar eenige bepaling in de wet omtrent de zeevaartscholen. Het verder voortgezet onderwijs aan meisjes is in het ontwerp ten eenen male voorbijgegaan. Over het algemeen toonde men zich met de oprigting van openbare burgerscholen, zooals art. 31 der wet die omschrijft, ingenomen. Dat de hoogere burgerscholen door het rijk werden opgerigt en onderhouden, vond vrij algemeene goedkeuring. Alleen werd door velen de vrees geuit, dat de regering aan haar stelsel te groote uitbreiding wilde geven. Men oordeelde, dat de kosten veel hooger zouden loopen dan zij geraamd waren. Naar veler meening is de definitie van middelbaar onderwijs, in het ontwerp opgenomen, niet ruim genoeg. Verscheidene leden kwamen op tegen het beginsel om de verpligting der gemeente tot oprigting van ten minste eene openbare burgerschool aan het bezit eener bevolking van 10000 zielen te verbinden. Vrij algemeen acht men het maximum van schoolgeld voor de beide soorten van burgerscholen te laag gesteld. De meeste leden achten het denkbeeld, om het toezigt op de middelbare scholen in de eerste plaats op te dragen aan burg. en weth. der gemeente, waar de scholen gevestigd zijn, weinig aanbevelenswaardig. Overigens zijn, gelijk uit den aard van de zaak volgt, op de onderdeelen verschillende zeer uiteenloopende aanmerkingen gemaakt en weersproken.

's GRAVENHAGE, 11 September.

Z. M. heeft benoemd tot ridder der orde van den Nederl. Leeuw de hh. baron J. de Saint-Génois, lid der kon. Belgische akademie van wetenschappen, letteren en schoone kunsten, en H. Mertens, bibliothecaris der stad Antwerpen.

— Z. M. heeft aan den kapitein jhr. D. C. M. Hooft, van het reg. rijdende artillerie, gouverneur van Z. K. H. prins Alexander, de vergunning verleend tot het dragen der versierselen van ridder der orde van de Wurtembergsche Kroon, hem door den koning van Wurtemberg geschonken; aan den kapitein-luitenant ter zee A. R. Blommendal, chef van de hydrographie der Nederl. zeegaten, tot het dragen van het ridderkruis der Guelphen-orde, hem door den koning van Hannover geschonken, en aan den loodsschipper 1ste kl. te Texel S. C. Visser tot het dragen van de door den keizer aller Russen aan hem toegekende gouden medaille wegens het redden der bemanning van het op 14 Nov. 1861 in de buitengronden van Texel gestrande Russische schip *Alcyon*.

— Aan den luit. ter zee 1ste kl. W. F. van Erp Taalman Kip, in O. I., is op zijn verzoek eervol ontslag uit de zeedienst verleend.

— H. M. de koningin heeft eergisteren de kon. grafkelder te Delft bezocht, en is gisteren met prins Alexander naar Stuttgart vertrokken.

— Bij den minister van binnenl. zaken is ontvangen van den heer J. van Beest van Andel te 's Hertogenbosch, secretaris-penningmeester der synodale commissie van de Christelijke afgescheiden geref. kerk in Nederland, een wissel, groot *f* 2253.16, zijnde het netto bedrag van gedane collecten in eenige afgescheiden geref. gemeenten in Zuid-Afrika (Kaap de Goede Hoop), ten behoeve van het fonds voor de noodlijdenden door den watersnood van 1861.

— Bij gelegenheid van de tentoonstelling van landbouw, op Maandag den 29sten September aanst., zal er in de Maliebaan eene harddraverij met chaisen, bespannen met één paard, plaats hebben. Als prijs is uitgeloofd eene groote sierlijk bewerkte zilveren bouilloire, en als premie een zilveren blad met twee trommeltjes.

— De commissie voor den opbouw van een nieuw diaconie-weeshuis der Nederd. herv. gemeente alhier heeft bekend gemaakt dat bij haar, door tusschenkomst van den wel-eerw. heer J. Moll, o. a. ontvangen is van N. N. eene som van *f* 500.

— Gisteren morgen zijn met den volkstrein van Rotterdam, Schiedam en Delft naar Amsterdam vertrokken 1300 personen, namelijk 700 van Rotterdam, 200 van Schiedam en 400 van Delft.

AMSTERDAM, 10 September.

Maandag ll. heeft de taal- en letterkundige afdeeling der kon. akademie van wetenschappen eene gewone vergadering gehouden. Tegenwoordig waren de hh. Bake, die, bij afwezigheid van den voorzitter en vice-voorzitter, het voorzitterschap waarnam, Boot, Mees, Scholten, Millies, Nyhoff, Delprat, Mees Az., Janssen, van Heusde, Karsten en van de natuurk. afd. Stamkart.

In eene missive van den minister van binnenl. zaken werd kennis gegeven dat de benoeming van den heer mr. C. W. Opzoomer tot voorzitter der afdeeling voor het loopende akademiejaar door Z. M. goedgekeurd was.

De heer Mees droeg een levensberigt voor van wijlen het lid der akademie den hoogleeraar Hulleman, waarin hulde werd gebragt aan de verdiensten en aan de voortreffelijke hoedanigheden van den overledene. Dit stuk, door den heer Koenen zamengesteld, zal in de verslagen en mededeelingen worden opgenomen.

Daarna las de heer Boot het tweede gedeelte voor van zijne bijdrage over de *Germania* van Tacitus, tot wederlegging van een geschrift van Künzberg, waarin de echtheid van dit werk van Tacitus wordt ontkend. De heer Janssen drukte den wensch uit, dat bevoegde leden der akademie de andere werken van Künzberg over Grieksche historici en over etymologie onderzoeken en den Duitschen criticus ook op die punten teregtwijzen mogten.

De heer Janssen bood een exemplaar aan van zijn werk over de terracotta's van het museum van oudheden te Leyden.

De heer Karsten deelde vervolgens eenige beschouwingen mede over de denkbeelden van verschillende schrijvers aangaande het werk van Aristoteles, *de arte poëtica*. Daarna is de vergadering gesloten.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

BELGIE.

In de eerste zitting van het taal- en letterkundig congres te Brugge zijn benoemd de heer baron Jules de Saint-Genois, van Gend, tot voorzitter, mr. J. van Lennep en N. Beets, tot onder-voorzitters, en prof. Jonckbloet, de Coussemaecker, prof. Heremans en K. Versnaeijen, tot secretarissen.

Door den heer Verheyen, inspecteur van het lager onderwijs in de provincie Noordbrabant, werd medegedeeld dat hij in last had van Z. M. den koning der Nederlanden om HD. belangstelling te betuigen in het congres. Ten bewijze daarvan deed de heer Verheyen voorlezing van een brief van den heer Mansfeldt, bibliothecaris van Z. M. den koning, en bood tevens namens Z. M. aan het congres aan een compleet exemplaar van de werken van Jacob Cats.

Vervolgens spraken de hh. M. de Vries, over het ware liberalismus in de Nederlandsche taal; Sleeckx, over het realisme in de taal; van Biesbroek, over de moedertaal op de Vlaamsche scholen; Jonckbloet, over Maerlant; Roos, over de taal der dagbladen; en Brill, over de geschiedenis der studie van de Nederlandsche taal; terwijl de heer Versnaeyen een dichtstuk voordroeg, getiteld: »de Halletoren van Brugge," en de heer Beets een dichtstuk van den heer Dautzenberg, getiteld: »Brugsche Beyaartgroet." De heer van Lennep betuigde in een vers zijn leedwezen, dat de Brugsche dames in het achtereind der zaal geplaatst waren, waar het oog van den grijsaard haar niet kon bereiken, om eene zwijgende hulde te brengen aan hare schoonheid.

In de tweede zitting heeft de heer S. J. van den Bergh een gedicht voorgedragen, getiteld »Schild en Vriend." De heer Beets sprak over de dichterlijke vrijheid, terwijl de heer Banck eene vertaling voordroeg van een gedicht van Longfellow. De hh. David, Halbertsma en Heremans spraken over het gebruik van *aa* of *ae* in de spelling. De heer Nolet de Brauwere van Steeland droeg een gedicht voor »19 October 1861," dag waarop HH. MM. de koningen van Belgie en Nederland te Luik elkander de hand reikten. De heer Driessche sprak over het realisme in de dramatische litteratuur en de heer H. Q. Jansen over het belangrijke van het West-Vlaamsche dialect voor de Nederl. taal. Vervolgens droeg de heer de Prins een gedicht voor »de tael van 't Dietsche vaderland" en sprak nog de heer de Borghgrave, over de betrekkingen tusschen de Nederduitsche en Hoogduitsche talen. In den loop der zitting verklaarde de heer Verheyen in last te hebben om, namens Z. M. den koning der Nederlanden, aan den heer Nolet de Brauwere van Steeland het diploma uit te reiken zijner benoeming tot officier van de orde der Eikenkroon.

ENGELAND.

LONDEN, 9 September.

Als opvolger van den aartsbisschop van Canturbury worden genoemd de aartsbisschop van York en de bisschoppen van Londen en van Bath. Aan die betrekking is een inkomen van 15000 £ verbonden.

— De *Times*, die in den laatsten tijd de handelingen van Garibaldi had afgekeurd, is thans van gevoelen veranderd en neemt hem in bescherming. De reden dezer verandering is dat dit blad, door zich tegen de publieke opinie te verklaren, 3000 abonnementen had verloren.

— Het Engelsche stoomschip *Minna* is er in geslaagd om met eene lading ammunitie, ten behoeve der Zuidelijken, te Charleston binnen te loopen, en met eene lading van 1046 balen katoen van daar weder in zee te gaan. Dit vaartuig is reeds te Liverpool aangekomen.

— Naar men beweert zou er eene grondstof ontdekt zijn, die in ruwen staat in alle opzigten met het Amerikaansche katoen gelijk staat. Of zij onder en na de bewerking daarmede gelijk zal staan, zou eerst later kunnen blijken.

— Maandag morgen had er te Liverpool een zware brand plaats. Het armhuis en de daaraan verbonden kerk werden bij die ramp geheel vernield. De brand brak des nachts ten 2 ure in eerstgenoemd gebouw uit. De directeur, gewaarschuwd zijnde, nam onmiddellijk de noodige maatregelen, om het vuur, dat in eene ongeveer 50 voet lange slaapzaal woedde en daar ongelukkigerwijze door eene menigte ligt brandbare stoffen gevoed werd, meester te worden. Te gelijker tijd trachtte men de door schrik verbijsterde kinderen, die zich in de zaal bevonden, te redden. Daar de rook en de vlammen het onmogelijk maakten de zaal langs de beide gewone uitgangen binnen te dringen, werden ladders aangebragt en werd het ongelooflijke verrigt om de slagtoffers te hulp te komen. Desniettegenstaande kwamen 17 of 18 van de ongeveer 40 kinderen, die in de zaal sliepen, in de vlammen om. Intusschen had het vuur steeds verder om zich heengegrepen en tastte nu ook de aangrenzende kerk aan, die ondanks de massa water, welke werd aangebragt, spoedig almede geheel in vlam stond en ten 4 ure stortte het geheele gebouw met een vreesselijk gedruisch ineen. De schoollocalen werden onder het puin begraven en slechts met veel moeite gelukte het, de ziekenzalen, waar intusschen alles was voorbereid om de zieken te vervoeren, te behouden. Behalve de genoemde kinderen, zijn waarschijnlijk de drie oppasters in de slaapzaal in de vlammen omgekomen.

— In Wigan heeft het werkvolk van 7 kolenmijnen ten getale van 2000 den arbeid verlaten, ten gevolge van het voornemen der eigenaars dier mijnen om het weekloon met 10 pCt. te verminderen.

— In de kolenmijn van Monk Wearmouth (Sunderland) heeft eene instorting plaats gehad, waarbij 5 personen het leven verloren.

— Berigten uit New-York maken weder melding van bloedige gevechten, die tusschen de Noordelijken en Zuidelijken hebben plaats gehad. Uit die berigten, die zeer verward zijn, moet men opmaken dat eerst de Zuidelijken en daarna de Noordelijken overwinnaars zijn geweest. De Zuidelijken hebben de Noordelijken van Bullsrunbridge verdreven, en met hunne cavalerie de achterhoede van generaal Pope bereikt. Daarop is een treffen gevolgd, dat vrij hevig moet geweest zijn. Volgens het officiële rapport van Pope was die slag van groot gewigt geweest, had hij den ganschen dag standgehouden, en was de vereenigde krijgsmagt der Zuidelijken verdreven. De Noordelijken hadden daarbij 8000 man, de Zuidelijken waarschijnlijk twee malen zoo veel verloren. De generaals Burnside en Pope hebben Manassas weten te bereiken, en zich bij Centreville met Mac Clellan vereenigd. De Zuidelijken zijn uit de omstreek van Manassas verdreven. De Noordelijken daarentegen hebben Bâton Rouge ontruimd. De vrees voor een aanval op Washington is nu weder geweken; maar generaal Pope wordt bedreigd door een corps Zuidelijken onder generaal Ewell, dat in zijnen rug is verschenen.

— In Canada wordt het aantal personen, welke aldaar in den laatsten tijd gekomen zijn om zich aan de conscriptie in de Vereenigde Staten te onttrekken, op omstreeks 10000 begroot. Het zijn meestal jongelieden van 18- tot 30-jarigen ouderdom.

FRANKRIJK.

PARIJS, 9 September.

Prins Napoleon zal zich voor eenigen tijd buiten 's lands begeven, en den 13den van Marseille naar Ajaccio vertrekken. Hij zal aldaar de plaats aanwijzen waar het gedenkteeken voor Napoleon I moet opgerigt worden. Daarna begeeft hij zich naar Egypte.

— Het dagblad van Saône en Loire meldt, dat bij het landbouwfeest te Lorhaus, de eerste prijs voor het ploegen is toegekend aan eene jonge dochter van 28 jaren.

— Volgens berigten uit Belgrado is er te Uschitza eene ernstige botsing tusschen de Turksche troepen en de Servische bevolking voorgevallen. De Turken moesten onderdoen. De Turken zijn er thans in de citadel en in hunne woningen ingesloten. In het door de Serviërs bewoonde gedeelte der stad zijn 170 winkels en 180 woningen afgebrand, terwijl de overige meer of min beschadigd zijn. De stad is nagenoeg geheel vernield. Er is thans een wapenstilstand gesloten.

ITALIE.

Het regeringsblad te Turyn heeft, gelijk gemeld is, het officiële rapport van den generaal Cialdini medegedeeld omtrent het gebeurde bij Aspremonte. Dat verslag verschilt in vele opzigten van het rapport van den staf van Garibaldi, dat, door een aantal officieren onderteekend, in de *Diritto* is opgenomen. In het laatstgenoemde rapport komt o. a. het volgende voor: Het was duidelijk dat Garibaldi er niet aan dacht om te vechten; hij bevond zich in het centrum van ons front en deed door zijne officieren het bevel van niet te schieten nog eens herhalen. De troepen naderden, de bersaglieri aan het hoofd, in den looppas en ontwikkelden zich regts en links om ons te omsingelen. De eerste liniën van de bersaglieri hadden het vuur reeds geopend. Onze geheele kolonne bewaarde een plegtig stilzwijgen. Alleen hoorde men van tijd tot tijd de stem van onzen generaal, die beval om niet te schieten; alle officieren herhaalden dit bevel. Maar het bevel om ons aan te vallen was integendeel gegeven. Geen sommatie werd gedaan. Geen parlementair werd gezonden. Ongelukkig lieten eenige jonge lieden zich door het voor hen nieuwe en verschrikkelijke schouwspel van een aanval medeslepen en beantwoordden de geweerschoten, waardoor eenig bloed werd gestort. De anderen echter bewogen zich niet. Ons eenig antwoord op het »voorwaarts!" der troepen was het bevel, om ook het vuur van die weinige onervarenen te doen ophouden. De generaal, te voet op zijn post te midden van een regen van kogels, herhaalde voortdurend dit bevel. Plotseling werd hij door twee kogels getroffen; hij bleef echter staan, nam zijn hoed af en riep tot twee malen toe »leve Italië! Schiet niet!" De officieren, die het naast bij hem waren, snelden toe en geleidden hem in het bosch, waar zij hem onder een boom nederzetten. Eenige oogenblikken later werd zijn zoon Menotti, aan het linkerbeen gewond, aan zijne zijde gebragt. Vader en zoon werden door een kring van officieren omringd, die met hun oogen schenen te vragen, wat men moest doen. Garibaldi, altijd even kalm, stak een sigaar op en antwoordde steeds: »vecht niet." Weldra hield ook het vuren van de troepen op en vrijwilligers, bersaglieri en linietroepen bevonden zich door elkander op dezelfde plek. Intusschen werden de wonden van Garibaldi verbonden en gaf hij bevel aan den chef van zijn staf, om den kommandant van de troepen te doen roepen. Twintig minuten later kwam die officier terug met kolonel Pallavicini, die zich met ontbloot hoofd en in eerbiedige bewoordingen met den generaal onderhield. Eenige oogenblikken daarna verwijderde hij zich en eenige officieren van den staf van Garibaldi gingen heen de ontwapening van de kolonne aanbieden, die bijzonder aan den kolonel werd aanbevolen.

De inhoud van een brief, door Garibaldi op zijnen overtogt naar Spezzia geschreven, komt met de bovenstaande bijzonderheden overeen. Hij drukt zich daarin o. a. aldus uit: Ik liep langs het front onzer linie, roepende om niet te vuren; en van het midden tot aan den linker vleugel, alwaar mijne stem en die van mijne adjudanten gehoord konden worden, is geen enkel geweerschot gekomen. Doch de aanvallers, ons op 200 ellen genaderd zijnde, begonnen een helsch geweervuur, en de groep jagers, welke zich tegenover mij bevond, rigtte het geweer op mij en bragt mij twee wonden toe, eene ligte aan de linker dij, en eene zware aan den enkel van den regter voet. Toen kon ik niet meer zien, wat er gebeurde; maar ik weet dat van de geheele linie, zoo ver zij binnen het bereik van mijne stem en van mijne adjudanten was, geen enkel geweerschot is gekomen. Maar op onzen regter vleugel ging het anders. Daar stonden de *picciotti* (jongelieden); door het reguliere krijgsvolk aangevallen wordende, antwoordden deze met te vuren langs de geheele linie; en ofschoon de trompetters het sein gaven om het vuren te staken, had men aldaar een levendig

geweervuur, hetwelk echter niet langer dan een kwartier uurs aanhield. De door mij gemaakte beschikkingen strekten enkel tot verwering, en ik had gehoopt eene botsing te kunnen vermijden, dewijl ik in eene zeer sterke positie stond en daar ik niet kon denken dat de troepen zoo bloeddorstige bevelen hadden ontvangen. Ware ik niet dadelijk gewond geworden, en hadden mijne soldaten niet voor alle gevallen onvoorwaardelijk in last gehad elke botsing met het reguliere krijgsvolk te vermijden, dan zou het een verschrikkelijke strijd tusschen kinderen van één en hetzelfde gezin hebben kunnen worden. Doch het is beter zoo. Welke gevolgen mijne verwonding ook hebbe, en welk lot ik ook van de regering hebbe te verwachten, ik ben mij bewust mijnen pligt te hebben gedaan; en het verlies van mijn leven is eene geringe opoffering, indien het heeft kunnen bijdragen om het leven van een goed aantal medeburgers te redden.

— Men is nog tot geen besluit kunnen komen voor welk geregtshof Garibaldi zal te regt staan. Steeds blijft men van eene amnestie spreken. Omtrent den toestand van Garibaldi zijn onrustbarende geruchten in omloop.

— Te Palermo heeft weder eene verstoring der orde plaats gehad, maar zij is door de nationale garde gestuit.

— Te Napels is zekere de Ricci, die aan buitenlandsche dagbladen berigten van eenen voor de regering ongunstigen aard zond, uit het land gezet en te scheep naar Frankrijk gezonden.

— Uit Rome schrijft men het volgende: De *Descartes* heeft hier een regiment Fransche infanterie gebragt; de Fransche huzaren worden hier verwacht, en de Fransche artillerie staat te Civita Vecchia gereed om herwaarts overgebragt te worden. De Romeinsche regering heeft in volkomen kalmte het onweder zien opkomen en afdrijven; sedert lang stelt het zijn vertrouwen enkel op de Voorzienigheid. Het ziet met bevreemding het aantal zijner beschermers, door bezendingen uit Toulon, nog aangroeijen, juist terwijl het daaraan minder behoefte meende te hebben dan ooit vroeger, en zonder dat het daarom aanzoek heeft gedaan. Dat is ook een drukkende last voor onze schatkist.

De Paus zal op 20 September een geheim consistorie bijwonen.

PRUISSEN.

BERLIJN, 9 September.

H. M. de koningin van Engeland is op het kasteel Reinhards-brunn, in Saksen-Koburg-Gotha, aangekomen.

— De jury, die moet beslissen omtrent het hier op te rigten standbeeld van Schiller, heeft besloten het meerendeel van de ingeleverde modellen aan de vervaardigers terug te zenden en slechts een zevental tot het doen eener bepaalde keuze daaruit achter te houden. Het zijn de modellen van de beeldhouwers Arnold uit Kissingen, Begas uit Weimar, Bläser, Drake, Moser, Siemering en Wolff uit Berlijn.

— In Rusland worden groote toebereidselen gemaakt tot viering van het duizendjarig jubileum. De czaar zal te Novogorod de onthulling bijwonen van een groolsch gedenkteeken, ter herinnering aan de overwinning in 862 door Roderik behaald op de Slavoniërs van het noorden.

Per Telegraaf.

PARIJS, 10 September. De *Patrie* meldt het volgende: De *Prince Jérôme*, die Fransche troepen naar Mexico zou overbrengen, is op de reede van Gibraltar verbrand. De bemanning is gered, het schip is verloren. Een ander schip, de *Fleurus*, dat ook troepen naar Mexico overbragt, is door een ander Fransch schip aangevaren en heeft schade beloopen, waardoor het in Gibraltar is moeten binnenloopen. De *Wagram* zal weldra Toulon verlaten; het zal de passagiers van de *Prince Jérôme* overnemen.

MARSEILLE, 10 September. Er zijn berigten ontvangen uit Konstantinopel van 3 dezer. Slechts in een enkel berigt wordt melding gemaakt van een moordaanslag op de Christenen in Morach en Cilicië. Vierhonderd uitgeweken Circassiërs hebben eene plaats nabij Arabkir overmeesterd en aldaar de huizen der Armeniërs in brand gestoken.

RAGUSA, 10 September. Het tusschen Turkije en Montenegro gesloten vredestractaat behelst o. a. de navolgende bepalingen: er moet een heirweg worden aangelegd tot aan Cettinje; overigens wordt de in 1859 aangenomen grenslijn gehandhaafd; Grahovo blijft in het bezit der Montenegrijnen; de Montenegrijnsche krijgsgevangenen zullen tegen de Turksche worden uitgewisseld; voorts zal een handelstractaat worden gesloten tusschen Montenegro en de aangrenzende provinciën.

TURYN, 10 September. De minister van oorlog heeft in overweging genomen om alle gevangen genomen Garibaldianen, die beneden de 18 jaar zijn, naar hunne familiën terug te zenden.

NEW-YORK, 30 Augustus. (*R. O.*) De *New-York Times* berigt dat het Noorden de Fransch-Engelsch-Russische bemiddeling, op den grondslag van den terugkeer van het Zuiden tot de Unie, zal aannemen, maar de bemiddeling op den grondslag van de onafhankelijkheid van het Zuiden als een openlijke vijandelijkheid zal beschouwen.

STADS-BERIGTEN.

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN LEYDEN, —

Gezien het adres van WILLEM HOOGENRAATEN, wonende alhier, waarbij deze verzoekt, de *gemetselde vuringen*, den *waterketel* en den *papiniaanschen pot* uit zijn pakhuis te mogen verplaatsen naar zijne woning op het Steenschuur, geteekend Wijk III. No. 710;

Gelet op het Koninklijk besluit van den 31sten Januarij 1824, rakende vergunningen ter oprigting van sommige Fabrieken en Trafieken;

Doen te weten, dat tot het hooren der eigenaars en bewoners van de naastbijgelegene en belendende panden, ten opzigte der informatiën *de Commodo et Incommodo*, door Burgemeester en Wethouders zal worden gevaceerd op het Raadhuis dezer Gemeente, op Maandag den 15den September aanst., des voormiddags ten 11 ure; zullende de belanghebbenden verpligt zijn, hunne bezwaren tegen dat verzoek op dien tijd in te brengen, terwijl, bij verzuim daarvan, zij gehouden zullen worden zich tegen de inwilliging niet te hebben verzet.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

LEYDEN, 11 September 1862. STOFFELS, Weth. ff. Burgemeester.

v. PUTTKAMMER, Secretaris.

Burgerlijke Stand.

Van den 4 tot en met den 10 September 1862.

BEVALLEN: J. Petit, geb. Loeber, Z. — C. J. M. Kraaneveld, geb. Bomlie, D. — A. E. van den Bogerd, geb. van Buggenen, Z. — E. Mieloo, Z. — C. E. Levedag, geb. Stallinga, D. — M. Nieuwenburg, geb. Flaman, Z. — J. Fasseur, geb. Terdu, D. — N. Cornelisse, geb. van Elswijk, D. — M. T. Bik, geb. Kuypers, Z. — E. M. van der Meel, geb. van der Linden, Z. — K. Paradys, Z. — A. J. van Poelgeest, Z. — S. M. Huber, geb. van Steenbergen, D. — A. P. Noll, geb. Labree, D. — M. Slok, geb. le Feber, D. — C. C. Giezen, geb. Meerburg, D. — S. W. Perrin, geb. Wetrens, Z. — M. van Haasteren, geb. Vink, Z. — A. Hooff, geb. Overduin, D. — A. G. Bergers, geb. Hogenboom, Z. — C. P. Roozendaal, geb. van Hest, Z. — C. Brugman, geb. Heymans, Z. — J. E. Jong, geb. Starkenburg, Z. — E. Tegelaar, geb. van Heusden, D. — M. Hamers, geb. van der Ploeg, D. — C. C. Fontein, geb. Martyn, D. — J. van Hooidonk, geb. Dreef, Z. — M. Sol, geb. Bonten, D. — N. van 't Hooft, geb. van Beveren, D. — A. van Leeuwen, geb. Korswagen, D. — A. van der Voorden, geb. van Beek, D.

GEHUWD: F. C. Moolenaar, jm. en E. A. Smulders, jd. — J. H. Webbers, jm. en S. de Tombe, jd. — J. Immerzeel, jm. en J. A. Bredeveld, jd. — H. Bouter, wedr. en E. Landa, wede.

OVERLEDEN: D. Schramp, 18 j. — J. S. Taffijn, D., 3 w. — L. Kwik, geb. Sprinkhuizen, 39 j. — J. W. de Moen, 29 j. — P. [illegible], D., 1 j. en 10 m. — J. van Leeuwen, Z., 1 j. en 9 m. — M. IJsberse, geb. van Hooven, 30 j. — L. van Leeuwen, Z., 9 j. en 10 m. — Corna de Water, 21 j. — P. van Polanen, Z., ruim 1 j. — W. M. van der Waard, geb. Jonker, 69 j. — M. C. Milob, D., 1 j. en 10 m. — A. J. van der Bijl, Z., bijna 3 m. — E. J. Jacobs, 37 j. — A. Spaanderman, D., 6 w. — M. van Dam, D., 6 m. — E. J. de Groot, geb. Löher, 78 j. — H. Spaanderman, Z., 6 w. — W. de Koning, Z., 1 j. en bijna 10 m. — D. J. Versluys, Z., 6 w. — M. Scherjon, geb. Vijlbrief, 75 j. — W. H. Smit, Z., bijna 8 m.

AKADEMIE-NIEUWS.

PROMOTIE AAN DE LEYDSCHE HOOGESCHOOL.

Den 10den September de heer T. Zaaijer, med. doct., van Dirksland, in de verloskunde.

ADVERTENTIEN.

Ondertrouwd: J. VAN GEER DHZn., van *Leyderdorp*,

ALPHEN, 11 September 1862. EN

A. STEGERHOEK, Wede. P. BINNENDIJK.

Eenige kennisgeving.

Getrouwd: S. ANDRESON, *Heel- en Verloskundige*,

ANTWERPEN, 9 September 1862. EN

Eenige en algemeene kennisgeving. E. STEIN.

Getrouwd: W. H. HUBRECHT, EN

DELFT, 10 September 1862. C. H. F. JANSEN.

Bevallen van een **Dochter** S. J. S. C. VAN GORKOM — LAAN.

LEIDEN, 10 September 1862.

Heden beviel zeer voorspoedig van een welgeschapen **Zoon** mijne hartelijk geliefde Echtgenoote M. REIMERINGER — ZWAARDEMAKER.

LEIDEN, 11 September 1862. G. A. REIMERINGER.

Eenige kennisgeving.

VEREENIGING VOOR CHRISTELIJKE BELANGEN.

ZONDAG 14 September 1862, des avonds ten *half acht* ure,

EVANGELIE-VERKONDIGING

door **Ds. L. J. VAN RHYN**, van *Wassenaar*.

MAANDAG 15 September 1862, des avonds ten *half acht* ure,

VERGADERING.

Spreker: **Ds. A. G. ZIGELER**, van *Antwerpen*.

ZAAL, Noordeinde.

GROOT VOCAAL EN INSTRUMENTAAL CONCERT,

te geven door de gezamenlijke Artistes van den Koninklijken Franschen Schouwburg te *'s Gravenhage*, bekend onder den naam van

ORGANOPHONIQUE,

op Zondag den 14 September 1862,

in de Zaal van het Koffijhuis

REGENBOOG.

DE KLEINE VINK.

Ter gelegenheid van de Soeterwoudsche Kermis,

op Zondag den 14 September 1862,

des namiddags ten 5 ure,

B A L.

Entrée vrij. W. F. MEIJER.

Londen. — Hotel Garni.

No. 26 Moretonstreet W.

Belgrave road. Pimlico,

geheel op de Hollandsche wijze ingerigt door

J. P. DE LA PORTE.

HOLLANDSCHE SPOORWEG.

Retourbilletten bij gelegenheid van de Amsterdamsche Kermis.

Van af *Donderdag* 11 *September* tot en met *Donderdag* 18 *September a. s.* zijn aan alle Stations **Retourbilletten** verkrijgbaar naar *Amsterdam*, geldig bij het vertrek op *alle* treinen van den dag, en bij den terugkeer van *Amsterdam alleen* op de treinen van 's avonds 7 uur 45 min. en 9 uur, of van den volgenden ochtend ten 7 uur en 9 uur.

De Administrateur,
J. W. BAKE.

AMSTERDAM, 5 September 1862.

Hollandsche Spoorweg.

Goedkoope Volkstrein bij gelegenheid der Amsterdamsche Kermis.

Op *Dingsdag* 10 *September a. s.*, des ochtends ten 7 uur, zal rijden een trein van 3e Klasse rijtuigen van *'s Gravenhage* en *Leiden* naar *Haarlem* en *Amsterdam*, — en terug van *Amsterdam* des avonds ten 8 uur.

Prijs: uit *'s Gravenhage* en *Leiden* voor *heen* en *terug*, **één Gulden.**

Plaatsbriefjes zijn twee dagen te voren verkrijgbaar aan de Stations en Bestelkantoren tot een *bepaald aantal*.

De Administrateur,
J. W. BAKE.

AMSTERDAM, 6 September 1862.

HOLLANDSCHE SPOORWEG.

Retourbilletten bij gelegenheid van de plegtige opening der Staten-Generaal door Z. M. den Koning.

Op *Maandag* 15 *September a. s.* zijn aan alle Stations **Retourbilletten** verkrijgbaar naar *'s Gravenhage*, geldig op *alle* treinen van dien dag.

De Administrateur,
J. W. BAKE.

AMSTERDAM, 8 September 1862.

AANBESTEDING.

De Commissie van Administratie over de Gevangenissen te Leyden zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Justitie, op Dingsdag den 23sten September 1862, des middags ten 12 ure, in het Huis van Arrest te *Leyden*, in het openbaar **aanbesteden:**

De LEVERING DER BENOODIGDHEDEN tot onderhoud en verzorging der Gevangenen in de Gestichten onder haar beheer gesteld, voor het jaar 1863, bestaande in: *Rogge*, *Tarwe*, *Aardappelen*, *Rund- en Kalfsvleesch*, *Rundvet*, *Boter*, *Schenkelvleesch*, *Gort*, *Rijst*, *Gele en Groene Erwten*, *Groenten*, *Zout*, *Peper*, *Azijn*, *Olie*, *Kaarsen*, *Groene en Witte Zeep*, *Kunstasch*, *Koffij*, *Cichorei*, *Thee*, *Zoete- en Karnemelk*, *Eijeren*, *Witte en Bruine Suiker*, *Gedroogde Pruimen en Siroop*, *Wijn en Bier voor zieken*, *Stroo*, *Steenkolen*, *Turf*, *Hout*, *Bezems*, *Boenders en Zand*. Voorts eenige Bureaubehoeften, als: *Papier*, *Pennen en Potlooden*.

Van onderscheidene artikelen zullen monsters ter bezigtiging voor de belanghebbenden voorhanden zijn, in het Huis van Militaire Detentie, en aldaar, even als in het Huis van Arrest, de Voorwaarden ter lezing liggen.

De Billetten van Inschrijving zullen vóór *elf* ure van den dag zelven der aanbesteding ingeleverd moeten zijn en worden daarna niet meer aangenomen.

De Commissie voornoemd,
Namens dezelve,
BAERT, *Secretaris.*

VERPACHTING.

De Commissie van Administratie over de Gevangenissen te Leyden zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Justitie, op Dingsdag den 23sten September 1862, des middags ten 12 ure, in het Huis van Arrest te *Leyden*, in het openbaar **verpachten:**

De VUILNIS *en daaronder begrepen de Mestspecie*, *welke het Huis van Militaire Detentie, even buiten Leyden gelegen, gedurende het jaar* 1863 *zal opleveren.*

De Voorwaarden der Verpachting liggen ter lezing in genoemd Gesticht, alwaar de Billetten van Inschrijving vóór *elf* ure van den dag zelven der verpachting zullen moeten zijn ingeleverd, en worden later niet meer aangenomen.

De Commissie voornoemd,
Namens dezelve,
BAERT, *Secretaris.*

VERKOOPING IN DE STADS BANK VAN LEENING TE LEYDEN,

op Dingsdag den 16den September 1862, des Voormiddags ten 10 ure precies, van **Verstane Panden**, zoo van Juweelen, Goud, Zilver en Horologiën, als van Wollen-, Linnen- en andere, zoo gemaakte als ongemaakte Goederen, beleend in de maand Mei 1861.

Daags vóór den Verkoopdag, des Voormiddags van 10 tot des Namiddags ten 2 ure, zullen de voorz. Goederen voor een' ieder te zien zijn.

☞ Aan de belanghebbenden wordt herinnerd, dat de zuivere opbrengst der verkochte panden (na aftrek van het voorschot door de Bank gedaan en der interessen van dien), bekend onder den naam van *Meergelden*, gedurende 20 maanden, na den dag van den verkoop, ter beschikking van den belegger blijft en ter uitbetaling daarvan wordt gevaceerd Dingsdag en Vrijdag van iedere week, des voormiddags van 11—12 ure.

HEINR. HEINE'S
SÄMMTLICHE WERKE (Taschen-Ausgabe).

Reisebilder, 4 Theile.
Vermischte Schriften, 3 Theile.
Buch der Lieder. (Mit Heines Porträt), 1 Th.
Der Salon, 4 Theil.
Neue Gedichte, 1 Theil.
Die Romantische Schule, 1 Theil.
Romanzero, 1 Theil.
Deutschland. Ein Wintermärchen. — Atta Troll. Ein Sommernachtstraum. 1 Theil.
Kahldorf über den Adel. — Schwabenspiegel. — Doctor Faust, 1 Theil.
Ueber Ludwig Börne, 1 Theil.
Französische Zustände, 1 Theil.
Mädchen und Frauen, 1 Theil.
Heinrich Heine, Erinnerungen von Alfred Meissner. (Mit dem Porträt des kranken Dichters), 1 Theil.
Almanzor. Briefe aus Berlin. Politisches Glaubensbekenntniss, oder Epistel an Deutschland, 1 Theil.

Preis per Bändchen *f* 1.25. Eingebunden auf Goldschnitt mit 35 Cents Erhöhung auf jedem Bändchen.

Ausgabe von H. NIJGH.

VAN DRUTEN & BLEEKER te *Sneek*, geven uit:
De tweede herziene druk van

F. W. J. JOHNSTON,

DE SCHEIKUNDE IN HET DAGELIJKSCH LEVEN.

Voor Nederland bewerkt door dr. J. W. GUNNING. Deel I en II *f* 2.20. Met nog een deel compleet, zijnde deelen VI en VII hunner **goedkoope Bibliotheek voor alle Standen**, waarin mede verschenen:

THIELE, Geschiedenis der Christelijke Kerk, 2 dln. . . . . *f* 1.80.
BURMEISTER, Geschiedenis der Schepping, 3 dln. . . . . - 3.50.
ROTTECK, Geschiedenis van den laatsten tijd, 3 dln. . . . . - 3.30.
CRUGER, Grondbeg. der Natuurkunde, 2e dr., 3 dln. . . . . - 3.90.
DIESTERWEG, Sterrekunde, 2e druk. 2 dln. . . . . - 2.60.
HARTWIG, de Zee en hare Wonderen, 2 dln. . . . . - 1.90.
ELWES, de Zee en hare Beheerschers, 3 dln. . . . . - 1.70.
BERGHAUS, wat men van de Aarde weet, 4 dln. . . . . - 4.80.
GRESSLER, de Aarde, haar kern, schors en kleed, in verband met de belangrijkste verschijnselen der natuur, 1 dl. tekst en 1 dl. atlas met 24 gekleurde platen . . . . . - 2.90.
WITTWER, de Aarde en hare wonderen, 3 dln. . . . . - 3.60.
POSTEL, Anorganische en Organische Scheikunde, 2 dln. . . . . - 2.60.
WINKLER, Natuurlijke Geschiedenis van het Dierenrijk, 1e dl. - 1.50.
VAN WESTRHEENE, Levensstrijd en Levensvreugde, 2 d. m. 2 titelpl. - 3.90.
GRUBE, Schetsen en Tafereelen uit het leven der Natuur en der Menschen. — *Azië* en *Australië* *f* 1.40, *Amerika* . . . . . - 1.40.
OTTILIE WILDERMUTH, in het Daglicht . . . . . - 1.80.
ASSMANN, beknopte Algemeene Geschiedenis. 1e dl., 1e st. Oude Geschiedenis, 70 cts. 2e st. Geschied. der Middeleeuwen, 70 cts. 2 dl., 1e st. Nieuwere Geschiedenis, 70 cts. 2e st. Nieuwste Geschiedenis, 70 cts.
ENKLAAR, de Natuur. 1e st. de Sterrenhemel, 25 cts. 2e st. de Ontwikkelingsgeschiedenis der Aarde, 25 Cts.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.
Amsterdam, WOENSDAG 10 September.

	pCt.	Laagste.	Hoogste.	Gebl.
NEDERLAND.				
W. Schuld	2½	64 7/16	64½	64½
Dito	3	76¾	77	77
Dito	4	99¾	99 7/8	99 7/8
Amort. Synd.	3½	93¼	—	—
Handelm.	4½	—	—	—
O. I. Leening	4	99½	—	—
Aand. H. Spw.	4½	102	—	—
Dito Rijn-Spw.	4½	—	—	—
BELGIE.				
Cert. *Rothsch.*	2½	—	—	—
SPANJE.				
Obligatiën	1½	44¼	—	—
Dito Buitenl.	3	58½	—	—
Dito Binnenl.	3	48⅝	—	—
Bew. Coupons.		—	—	—
PORTUGAL.				
Oblig.	3	45¼	—	—
Dito 1856/59	3	44⅞	45	45
RUSLAND.				
Obl. *Hope & Co.*	5	101¾	—	—
Dito 1828/29	5	100⅝	—	—
Cert. 1831/33	5	82⅜	82½	—
Dito 1840	4	74 5/16	—	—
Dito *Stieglitz*	4	74 9/16	74⅝	—
Dito Nieuwe	4	—	—	—
Dito 5e Serie	5	82⅝	—	—
„ 1855, 6e Ser.	5	90 3/16	90¼	90¼

	pCt.	Laagste.	Hoogste.	Gebl.
Dito 1859	3	—	—	—
Inschr. in Ass.	6	—	—	—
Cert. van dito	6	52⅛	52 3/16	—
Spoorw. volgef.		191⅛	191⅛	191⅛
POLEN.				
Aand. 1835	*f*	—	—	—
Dito Oblig.	4	—	—	—
PRUISSEN.				
Oblig. 1859	5	104⅝	—	—
Aand. 1854	3½	221	—	—
OOSTENRIJK.				
Oblig. bij *Goll*	5	—	—	—
Dito	4	—	—	—
Dito Metall.	5	51½	51 11/16	51 11/16
Dito zilv. nat.	5	60 7/16	60⅝	60⅝
Dito bet. Amst.	5	74	74¼	74¼
Dito 1847/52	2½	26 7/16	26½	26½
BRAZILIE.				
Geldl. 1824	5	99	—	—
PERU.				
Geldl. 1824	4½	—	—	—
VENEZUELA.				
Oblig.	3	26⅜	26 5/16	26⅜
GRENADA.				
Oblig.	4	—	—	—
MEXICO.				
Oblig. 1851	3	30⅛	30⅛	30⅛

Slotkoersen, heden 11 September.
(per Telegraaf.)

Ned. W. Schuld	2½	pCt.	64½
Dito	3	„	76¾
Dito	4	„	99 13/16
Handelm.	4½	„	137
SPANJE, Oblig.	1½	„	44¼
Dito Binnenl.	3	„	48 7/16
Dito Buitenl.	3	„	—
PORTUGAL, te L.	3	„	45 9/16
Dito Oblig. 1856/59	3	„	45

RUSLAND, bij *Hope & Co.*	5	pCt.	101 9/16
Dito bij *Stieglitz & Co.*	4	„	—
Dito Certif. 6e Serie	5	„	90 3/16
Dito Spoorweg volgef.			191⅛
OOSTENRIJK, Metalliek	5	„	51 11/16
Dito 1847/1852	2½	„	26½
Dito betaalb. te Amst.	5	„	74¼
Dito Zilv. Nat.	5	„	60 11/16
MEXICO, Oblig. te L.	3	„	30 1/16

Londen, Consols 93¾. **Parijs**, Fr. Rente 69.70. **Weenen**, Metall. 5 pCt. 71.50. Id. Nat. 83.30. Wissel Londen 127.20.

Te Leyden ter Boekdrukkerij van J. C. DRABBE.